

Література:

1. Гега П.Т. Основи податкового права : навч. посібник. – 3-те вид. перероб. і доп./ П.Т. Гега, Л.М. Доля. – К. : Знання, 2003. – 302 с.
2. Гречана С.І. Податкові стимули розвитку підприємств у сучасних умовах / С.І. Гречана // Бізнес Інформ. – 2012. – № 9. – С. 244–249.
3. Крисоватий А. І. Новітня парадигма преференційного оподаткування [Текст] : монографія / А. І. Крисоватий, Г. В. Василевська. – К. : ЦУЛ, 2013. – 260 с.
4. Кучеров И.И. Теория налогов и сборов : монография / И.И. Кучеров. - М : ЮрИнфоР, 2009. - с. 356
5. Тлумачний словник української мови (близько 40 000 слів) / [за ред. В.С. Калашника]. – Х.: Прапор, 2003. – 992 с.
6. Why Worry About Tax Expenditures? / The World Bank PREMNotes, Economic Policy, № 77 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www1.worldbank.org/Prem//PREMNotes/premnote77.pdf>.

Ірина Довгошя

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: кан. екон. наук, доцент Василевська Г.В.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МИТНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ

Дослідження й аналіз формування митного простору України за роки незалежності дозволяє зробити висновок, що цей процес в державі в умовах відсутності стратегічних пріоритетів, конкретних цілей та комплексної програми розвитку цієї надзвичайно важливої для держави та суспільства сфери. Це легко пояснюється, адже процес формування митних систем в більшості країн світу відбувався поступовим еволюційним шляхом, паралельно з розвитком світогосподарських зв'язків й міжнародної торгівлі. Перед нашою державою стояло більш складне завдання – формування митного простору, мети, завдань та інструментів митної політики в максимально стислі терміни.

Митна система була і залишається високоефективним фіскальним механізмом, який відіграє важливу роль у процесі регулювання економічного розвитку держави та забезпеченні її економічної безпеки. Від якості та своєчасності прийняття рішень в митній сфері, механізмів справляння платежів залежать, рівень розвитку міжнародної торгівлі, ефективність функціонування митного простору, сальдо платіжного балансу держави та збалансованість державних фінансів загалом.

Динаміка імпорту й експорту в Україні чітко фіксує негативні ознаки (рис. 1).

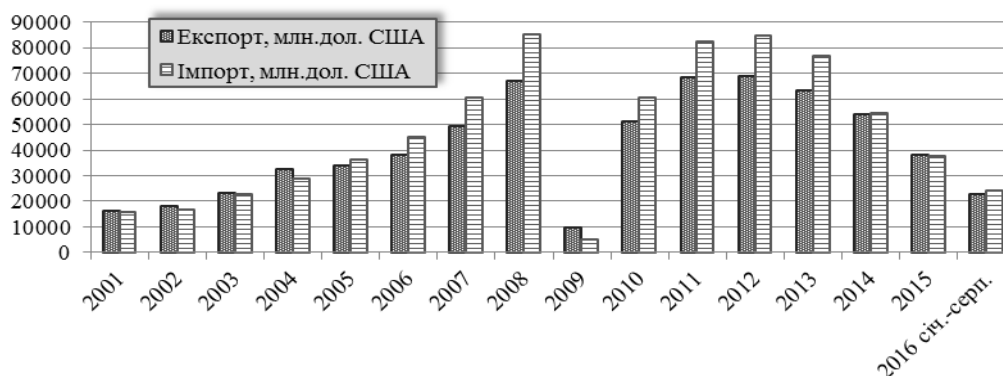

Рис. 1. Динаміка зовнішньо-торгівельних потоків в Україні з 2000 по 2016 рр¹.

¹ Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

² З урахуванням не розподілених за регіонами поставок нафти сирової та газу природного.

Примітка: складено автором на основі статистичних показників державної служби статистики України

Негативне сальдо зовнішньої торгівлі товарами та послугами в Україні, за даними Державної служби статистики, в 2009 р. зменшилося в 9,6 раза – до 1 млрд 380,7 млн. дол. США проти 13 млрд. 307,6 млн. дол. у 2008 р., при чому негативне сальдо зовнішньої торгівлі товарами становило 5 млрд. 732,7 млн. дол., позитивне сальдо зовнішньої торгівлі послугами – 4 млрд. 352 млн. проти 18 млрд. 580,9 млн. дол. і 5 млрд. 273,3 дол. відповідно в 2008 р. [2], що стало наслідком світової фінансової кризи.

Дефіцит зовнішньої торгівлі в Україні за підсумками січня-травня 2016 р. склав 1,753 млрд. дол. США, що на 12% перевищило показник за аналогічний період минулого року, який становив 1,562 млрд. дол. США. Експорт українських товарів у першому півріччі 2016 р. склав 12,55 млрд. дол. США, скоротившись порівняно з аналогічним періодом 2015 року на 12,7%, імпорт скоротився на 10,2% – до 14,303 млрд. дол. США. Водночас зовнішньоторговельний дефіцит за січень-квітень, за оцінками експертів, становив 1,706 млрд. дол. США, що на 28,9% більше показників за аналогічний період минулого року. Тоді негативне зовнішньоторговельне сальдо було зафіксовано на позначці 1,324 млрд. дол. США [3]. Погіршення торговельного балансу України у 2016 р. пов'язане з різким зниженням експортних поставок великим торговим партнерам. Порівняно з минулим роком експорт у Росію знизився на 32%, Китай – на 26%, Туреччину – на 31%, Казахстан – на 48%. За оцінками фахівців, торговельні обмеження з боку Росії в 2016 р. призведуть до зниження експорту на 1,3 млрд дол. США. Також значно знизився експорт з України в країни СНД. Транспортні обмеження з боку Росії створюють перешкоди для українських експортерів, які торгують з країнами Центральної та Східної Азії, що призвело до зниження експортних поставок в цей регіон [4].

Відтак, Україна сьогодні знаходиться у складному становищі, викликаному внутрішніми та зовнішніми економічними дисбалансами, підсиленими політичною кризою та високим рівнем соціальної напруги в суспільстві. Формування ефективного митного простору у таких умовах є майже неможливе без подолання корупції, активізації зовнішньо-економічної діяльності та реалізації дієвої митної політики у цьому контексті.

Література:

1. Обсяги експорту-імпорту товарів за регіонами України за відповідні роки з 2000 по 2016 рр. / Зовнішньо-економічна діяльність / Статистична інформація // Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. Дата оновлення: 20.10.2016. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 05.11.2016).
2. Статистика зовнішнього сектору // Офіційне Інтернет-представництво : Національний банк України. Дата оновлення: вересень 2016. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=65613 (дата звернення 05.11.2016).
3. Зовнішньоторговельний дефіцит в Україні перевищив 1,75 мільярда доларів // Дзеркало тижня: електронна версія газ. 2016. Дата оновлення: 30.06.2016. URL: http://dt.ua/ECONOMICS/zovnishnotorgovelniiy-deficit-v-ukrayini-perevischiv-1-75-milyarda-dolariv-212507_.html (дата звернення 05.11.2016).
4. Савенко С. Обвал українського експорту: криза триває // FINANCE.UA. Дата оновлення: 20.10.2016. URL: <http://news.finance.ua/ua/news/-/386885/obval-ukrayinskogo-eksportu-kryza-tryvaye> (дата звернення 05.11.2016).

Юлія Дубинецька

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: к.е.н., доцент Бондаренко Є.П.

НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ СПРАВЛЯННЯ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ

Відносини між платником податків і державними органами в галузі оподаткування є далекими від ідеалу. Свідченням цього є слабкий розвиток механізму взаємної відповідальності держави та платників податків, непрозорість податкової політики держави,